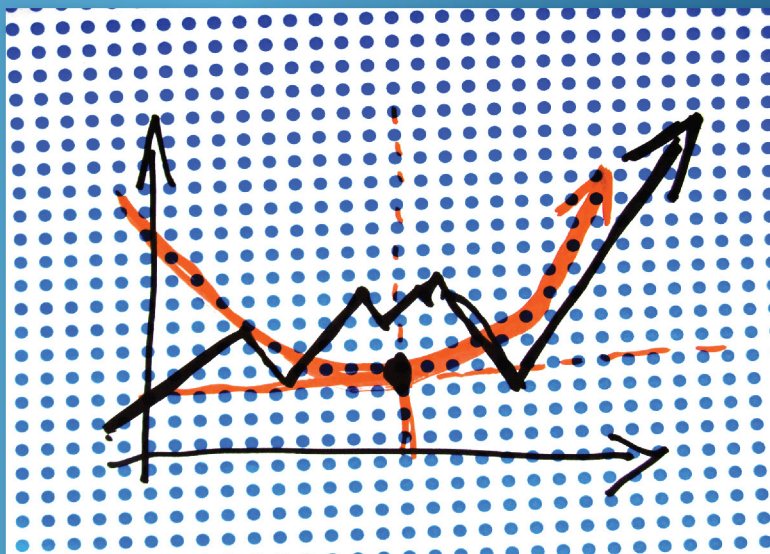

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7628

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2009
YEARBOOK

ГОДИНА 1

VOLUME 1

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF ECONOMICS

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2009
YEARBOOK

ГОДИНА 1

VOLUME I

UNIVERSITY "GOCE DELCEV" – STIP
FACULTY OF ECONOMICS

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF ECONOMICS**

За издавачот:
Проф д-р Ристо Фотов

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Ристо Фотов
Доц. д-р Круме Николовски
Проф. д-р Трајче Мицески
Проф. д-р Милан Илиески
Асист. м-р Борјан Ѓоргиев
Асист. м-р Стеван Габер

Editorial board

Prof. Saša Mitrev, Ph.D
Prof. Risto Fotov, Ph.D
Ass. Prof. Krume Nikolovski Ph.D
Prof. Trajce Miceski Ph.D
Prof. Milan Ilieski, Ph.D
Assist. Borjan Gorgiev, MSc
Assist. Stevan Gaber, MSc

Редакциски одбор

Проф. д-р Ристо Фотов
Доц. д-р Круме Николовски
Проф. д-р Трајче Мицески
Проф. д-р Милан Илиески

Editorial staff

Prof. Risto Fotov, Ph.D
Ass. Prof. Krume Nikolovski Ph.D
Prof. Trajce Miceski Ph.D
Prof. Milan Ilieski, Ph.D

Главен и одговорен уредник

Проф. д-р Трајче Мицески

Managing & Editor in chief

Prof. Trajce Miceski Ph.D

Јазично уредување

Даница Гаврилоска-Атанасовска
(македонски јазик)

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)

Техничко уредување

Славе Димитров

Technical editor

Slave Dimitrov

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Економски факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Address of the editorial office

Goce Delceva University – Stip
Faculty of Economics
Krste Misirkov b.b.,
PO box 201, 2000 Stip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА
CONTENT

Д-р Ристо Фотов	
Одржлив развој - императив на современиот свет	7
Д-р Ристо Фотов	
Анатомија на финансиската и економската криза во светот	18
Проф. д-р Трајче Мицески	
Очекуваното траење на животот во европските земји и нивната корелативна зависност со бруто-домашниот производ по жител	25
Проф. д-р Трајче Мицески	
Менаџмент филозофија на совршенство - лидерство со љубов	34
Проф. д-р Димитар Ефтимоски	
Видови претприемништво	44
Доц. д-р Круме Николоски	
Менаџмент на здравствено-информациски системи - од податоци, преку информации до знаење	52
Доц. д-р Круме Николоски	
Човечки ресурси во јавно-здравствениот систем - од адекватна работна сила до квалитетна здравствена заштита.....	68
Jollanda MEMAJ Assoc. Prof. Dr. Raimonda DUKA	
MPA Analysis of public expenditure on education in Albania	80
Evis Kushi, PhD 88	
Measuring asymmetric information in Albanian tourism	90
Трајко Мицески*, Петар Клетникоски**	
Заедничка аграрна политика на ЕУ	101
М-р Борјан Ѓоргиев	
Образованието и менаџментот на знаење - фактори за развој на човечките ресурси во економија базирана на знаење	109
М-р Златко Бежовски	
Матрица за е-бизнис настап на македонските компании и претприемачи	119

М-р Стеван Лазар Габер

Улогата на пактот за стабилност и раст во креирањето
на фискалната политика во Европската унија 132

Помлад асистент Марија Димитрије Гогова

Евидентни недостатоци во регулирањето на финансискиот сектор 143

К. Чабулева, Т. Мицески, Т. Јованов

Корелациона зависност меѓу живородени деца и склучени
бракови и живородени деца и разведени бракови во Р. Македонија 150

М-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска

Електронското банкарство - поим и ризици 162

М-р Дејан Методијески

На „Долгата опашка“ во функција на туризмот 172

М-р Илија Груевски

Политиката на девизниот курс во услови на фиксен режим
при неговото формирање 179

Помлад асистент Марија Димитрије Гогова

Општите психолошки фактори на однесување на потрошувачите 195

Асистент м-р Елизабета Митрева, Љубица Стефановска, дипл.маш.инж.

Примена на методите и техниките за бездефектно
производство во проектирањето на систем на квалитет и
оптимизација на деловните процеси 202

М-р Стеван Лазар Габер

Значајноста на фискалните правила за имплементација
на стабилна фискална политика 213

М-р Љупчо Давчев

Проценка и менаџирање на државен ризик 220

Т. Јованов¹, Т. Мицески², К. Чабулева³

Корелациона зависност меѓу природниот прираст на
населението и живородени деца и починати лица во Р. Македонија 230

М-р Илија Груевски

Начини на одбрана од каматното влијание кај банките и другите
финансиски институции 241

Stojan Kocев MSc	
SIX SIGMA and CMMI APPLICATIONS and SYNERGY	253
Душан Миланов - Центар за кариера и развој, м-р Борјан Ѓорѓиев	
Стилот на донесување на одлуки како карактеристика на личноста која дава понатамошни насоки за развој на човечките ресурси	267
Љубица Стефановска, м-р Елизабета Митрева	
Проектирање на систем на мотивација - нужност во остварување на стратегијата и целите на компаниите	279
Помлад асистент Емилија Митева	
Технолошки развој на малите и средните претпријатија во PM преку програми за соработка со странски партнери	288
Помлад асистент Дарко Лазаров	
Странски директни инвестиции во Централна и Источна Европа	298
Помлад асистент Емилија Митева	
Улогата на Светска банка во светската економија	309
Марија Манева, Центар за односи со јавноста при УГД	
Маркетинг менаџмент во високообразовните институции	321
Дипл. психолог Билјана Герасимова	
Влијанието на степенот на образование, висината на личниот доход и областа на работа врз начинот на однесување при купување ...	329

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Економски факултет - Штип

Помлад асистент Емилија Митева

УЛОГАТА НА СВЕТСКАТА БАНКА ВО СВЕТСКАТА ЕКОНОМИЈА

Abstract

The World Bank is one of the largest world's resources for financing of the countries in development, whose main target is with the use of their financial resources and large experience to help to poor countries. In today's world that are at the same time very rich and very poor, the challenge for reducing of poverty is very big. The World's Bank works on going through these differences by helping to the governments of the countries members in their intentions to invest into education and health centers, to provide water and electrical energy, and also their intentions in the fight against illnesses such as AIDS and malaria, protection of living environment and providing a descent life standard. Financial help from The World's Bank for the Republic of Macedonia provided realization of line of activities and continuing of international liquidity of the country.

Key words: *World Bank, developed countries, International monetary fund, financial transactions, economic growth*

Вовед

Светската банка претставува светски надмоќна организација, која фокусирајќи се на социјалниот и економскиот раст има инвестирано стотици милијарди долари во развој на сиромашните земји. Светската банка го унапредува развојот преку пристап до информациски ресурси, советодавни услуги, концесионални заеми за сиромашните земји, заеми за приватниот сектор, таргетирани инвестициски фондови, микрокредитирање, развојни иницијативи, инвестициско осигурување и меѓународни арбитражни регулативи. Основна мисија на Светската банка подразбира: поддржување на економскиот и социјалниот прогрес на земјите во развој, со што нивните луѓе можат да живеат подобар и поисполнет живот. Во просек, годишно, Банката позајмува приближно 18 милијарди долари на владите на околу 80 земји во развој, за поддршка на повеќе од 225 проекти¹. Во прилог на заемите, Банката нуди техничка помош и совети за владините политики.

¹ William A. Delphos: Inside the World Bank, Washington, 1997, page 2

„*Нашиот сон е свет без сиромаштија*” е основното мото на институцијата кое зборува за подобро утре, ветува поквалитетно образование и воопшто подобар живот.

Предмет на експлицитна разработка во натамошниот текст ќе биде токму Светската банка, односите со сестринската институција - ММФ, анализа на активностите во земјите во развој и најзначајниот сегмент - кредитните аранжмани кои Република Македонија ги има воспоставено со Светската банка.

МЕЃУНАРОДЕН МОНЕТАРЕН ФОНД VS СВЕТСКА БАНКА

Бретон Вудс институциите, како што колективно беа нарекувани Меѓународниот монетарен фонд и Меѓународната банка за обнова и развој -Светска банка, беа креирани во 1944 година со цел одржување на меѓународната ликвидност и враќање на системот на конвертибилни валути. Меѓународната финансиска заедница ѝ наложи примарна одговорност на Светската банка за финансирање на економскиот развој. Првите заеми на Банката беа наменети за финансирање на реконструирањето на воено разорените економии од Западна Европа. Кога поставената цел беше исполнета, вниманието беше насочено кон помош на сиромашните земји во светот.

Меѓународниот монетарен фонд и Светската банка не се поврзани на некој формален начин, но често ги координираат економските активности во таргетираните региони.

Клучните разлики помеѓу Меѓународниот монетарен фонд и Светската банка се прикажани преку следнава компаративна анализа:

Табела 1 - Карактеристики и цели на Светска банка и Меѓународен монетарен фонд

Светска банка	Меѓународен монетарен фонд
<ul style="list-style-type: none"> • Промовирање економски развој на сиромашните земји во светот. • Посебна финансиска помош преку Меѓународното здружение за развој (IDA) за сиромашните земји со per capita БНП помал од 865 \$ годишно. • Поттикнување на приватните претпријатија во земјите во развој преку активностите на Меѓународната финансиска корпорација (IFC). • Финансиски извори стекнати преку позајмување на меѓународниот пазар на обврзници. • Поседува овластен капитал од 184 милијарди \$, од кои земјите-членки плаќаат околу 10%. • 7.000 вработени од 181 земја-членка. • Претседателот на Банката е секогаш државјанин на САД. <p>Приоритетни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестирање во човечки капитал преку зголемување на обемот на вложени средства во образованието. • Поддршка на социјалниот развој и изградба на институциите како клучни елементи за намалување на сиромаштијата. • Зголемување на способноста на владините тела за обезбедување квалитетни, ефикасни и транспарентни услуги. • Поддршка на развојот на приватниот бизнис. 	<ul style="list-style-type: none"> • Промовирање глобална агенда за одржување на меѓународна монетарна стабилност. • Помош за сите земји-членки - развиени и земји во развој - кои привремено се соочуваат со проблеми во билансот на плаќање. • Надополнување на валутните резерви на земјите-членки, преку алокација на специјални права на влечење во пропорција со нивните квоти. • Финансиски извори обезбедени врз основа на уплатените квоти на земјите-членки. • Поседува целосно на располагање квоти со 145 милијарди СПВ (околу 215 милијарди \$). • 2.300 вработени од 184 земји-членки. • Претседателот на ММФ е државјанин на некоја од земјите од Западна Европа. <p>Приоритетни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Консултации и соработка меѓу земјите-членки, за решавање на меѓународни монетарни проблеми. • Поттикнување на урамнотежен раст на меѓународната размена, со цел постигнување на висока стапка на вработеност, пораст на реалниот доход и развој на производните ресурси. • Стабилност на девизниот курс и одбегнување конкурентска депрецијација на валутите. • Мултилатерален систем на меѓународни плаќања, со цел избегнување на девизните ограничувања. • Краткорочни финансиски средства за корекција на краткорочните нарушувања во билансот на плаќања.

Извор: William A Delphos :Inside the World Bank, Washington, 1997, page 28

Овие две институции, кои јавноста честопати ги изедначува, преставуваат очигледни контрасти кои ги истакнуваат разликите во нивните култури, стилови и мисии: едната е посветена на искоренување на сиромаштијата, а другата на одржување на глобална стабилност. За разлика од ММФ, кој испраќа свој резидентен претставник во земјите во развој, значителен дел од персоналот на Светската банка живее перманентно во земјата во која се обидуваат да и помогнат.

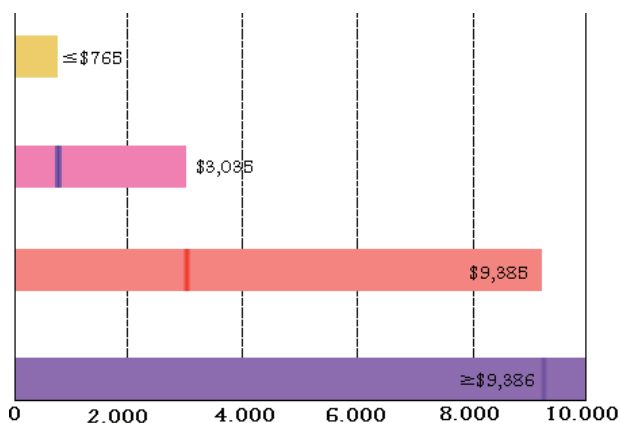
АКТИВНОСТИТЕ НА СВЕТСКАТА БАНКА ВО ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ

Согласно поставените критериуми на Светската банка, националните економии се класифицирани во три групи: нискоразвиени, средноразвиени и високоразвиени економии. Нискоразвиените и средноразвиените економии честопати се нарекуваат *развојни економии (земји во развој)*. Термините *индустријализирани* или *развиени* се однесуваат на држави чии економии се високоразвиени. Ваквата класификација, статистички изразена согласно со проекциите за просечниот годишен бруто домашен производ по жител по одделни земји подразбира²:

- 765\$ за нискоразвиените држави.
- Од 766\$ до 3.035\$ за средно-нискоразвиени држави.
- Од 3.036\$ до 9.385\$ за средно-високоразвиените држави.
- 9.386\$ за високоразвиените држави.

Графичкиот приказна просечниот бруто домашен производ по жител по одделни земји според ставот на Светската банка е следниов:

Графикон 1 - Класификација на земјите според степенот на развиеност

² The World Bank: Ibid page 23

Се поставува прашањето: во која група согласно со прикажаната графичка класификација според степенот на развиеност би фигурирале државите: Индонезија, Бангладеш, Словенија и Хрватска?

Одговорот би гласел: Индонезија и Бангладеш како репрезенти на одделни сиромашни региони од Источна и Јужна Азија се класифицираат во групата на нискоразвиени држави, Хрватска и Словенија од регионот на Европа се рангираат: Хрватска во групата на средно-нискоразвиени со претензии кон средно-високоразвиени држави и Словенија во групата на средно-високоразвиени држави.

Заемите на Банката најчесто се одобруваат со рок на отплата од 20 години и грејс период од 5 години од моментот на користење на заемот.

Со цел да го зголеми обемот на средства за финансирање на помалку развиените земји, Банката од средината на 70-тите години почнала да учествува и во кофинансирање на различни проекти. Кофинансирањето го врши во јавни национални и меѓународни агенции за развој, со комерцијалните банки и други институции за финансирање на развојот.

ОДНОСИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО СВЕТСКАТА БАНКА

Република Македонија спаѓа во групата на средно-нискоразвиени држави, согласно со остварениот просечен доход по жител од 2.380\$ годишно³. Таа е лоцирана на раскрсницата низ која се испреплетуваат значајни транспортни патишта кои ја поврзуваат Централна и Источна со Јужна и Југоисточна Европа. Малата територија, релативно високиот степен на економска отвореност (надворешно трговска размена изнесува 90% од GDP), опкружена од соседните земји ја прават земјата подложна и ранлива на надворешните влијанија кои се посебно актуализирани во изминативе 15 години.

Структурата на GDP во 2005 година ја сочинуваат: 59% врз основа на реализирани услуги во трговијата, транспортот и телекомуникациите; 29% се генерирани од индустријата и тоа првенствено од текстилната индустрија и експлоатација на природните ресурси како метали и минерали и 12% произлегуваат од земјоделскиот сектор⁴.

Државата имаше долга транзиција од централно-планска во пазарна економија, со напори за економските реформи во повеќе сектори кои честопати беа прекинувани. Примарна цел на Р. Македонија е членство во Европска унија (ЕУ). Таа беше првата држава која ја потпиша Спогодбата

³ <http://www.worldbank.org.mk>

⁴ <http://ibidem>

за стабилизација и асоцијација со ЕУ ,во април 2001 година, а го доби кандидатскиот статус во ноември 2005 година.

Економските индикатори и животниот стандард во Република Македонија се презентирани во следнава табела:

Табела 2 - Економски перформанси на Република Македонија

Индикатор	2005*
Население, вкупно (милиони)	2.0
Раст на население (годишно %)	0.2
Век на живеење, жени (години)	76.4
Век на живеење, мажи (години)	71.4
Број на сиромашни луѓе со \$2 на ден (% од популацијата)	2.0
БДП(милијарди \$САД)	5.77
БДП (раст)	3.8
ПП по жител, (\$САД)	2830
Инфлација, потрошувачки цени (годишно %)	0.0
Странски директни инвестиции, вкупно влез (% од БДП)	1.7
Невработеност, вкупно (% од вкупната работна сила)	37.2
Време потребно за започнување бизнис (денови)	48
Интернет корисници (на 1000 луѓе)	79

Извор: World Development Indicators (2006)

Високата стапка на невработеност од 37,2% ја класифицира Република Македонија во групата на земји со највисока невработеност. Економската состојба го проектира нивото на животниот стандард во државата. Посебно внимание треба да се посвети на актуализирање на информатичката технологија и бизнис согласно со директивите на светските развојни трендови.

Со членството на Р. Македонија во Светската банка во 1993 година и со исполнувањето на сите потребни услови, Бордот на директори на Светската банка обезбеди реализација на 36 проекти со вкупна сума од 882 милиони \$ наменети за развој на приватниот сектор, подобрување на инфраструктурата и обезбедување на социјална благосостојба во државата. Преку анализа на воспоставените аранжмани на Република Македонија со Светска банка и проекциите за економски раст на државата со финансиска помош од Банката ќе ја согледаме нејзината посебна важна улога во стимулирање на функционирањето на круцијалните сектори.

ФИНАНСИСКИ АРАНЖМАНИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО СВЕТСКАТА БАНКА

Воспоставените аранжмани на Република Македонија со Светската банка се однесуваат на конкретни проекти од различни сектори во економијата и тоа: во приватниот сектор, здравството, образованието, електростопанството, земјоделството, социјалното осигурување итн. Посебно место заземаат аранжманите за поддршка на имплементирањето на макроекономската политика на државата и тоа:

- Заем за економско заживување. Во 1994 година на Република Македонија ѝ беше одобрен заем за економско заживување во износ од 76 милиони \$САД. Средствата од овој заем овозможува остварување на следните резултати: измена на законската регулатива преку донесување нов Закон за банки и штедилници, Закон за приватизација на претпријатија со општествен капитал, формирање на Агенција за санација на банки, либерализација на цените и надворешно-трговски режим, намалување на цените и контрола на инфлацијата.
- Кредит за прилагодување на финансискиот сектор и претпријатијата. Во мај 1995 година на Република Македонија и се одобрија средства во износ од 68.15 милиони \$САД со цел забрзување на реформите во финансискиот и корпоративниот сектор. Со имплементирањето на овој аранжман беше донесен Закон за реструктурирање на претпријатијата, и беше спроведена линеарна санација на билансите на сите банки, при што државата ги презеде сите побарувања и обврски на банките кон населението врз основа замрзнатите девизни депозити и дел од девизните обврски на банките кон странство.
- Заем за структурно прилагодување. Во мај 1997 година на Република Македонија во рамките на овој аранжман и беа одобрени средства во износ од 45 милиони \$. Со реформите преземени од заемот беа донесени повеќе закони и тоа: Закон за стечајна постапка, Закон за вработување, Закон за работни односи и Закон за странски директни инвестиции и беа преземени мерки за понатамошна санација на банките.
- Втор заем за приспособување на финансискиот сектор и претпријатијата. Во декември 2000 година, Светската банка ѝ одобри на Република Македонија, втор заем за приспособување на финансискиот и корпоративниот сектор во износ од 50 милиони \$САД. Реформите предвидени со овој аранжман подразбираа: заздравување на банкарскиот сектор, унапредување на приватниот сектор и решавање на проблемот со претпријатијата големи загубари.

Предностите од соработката на Република Македонија со Светската банка се согледуваат преку постигнувањето на макроекономската стабилност, одржување на стабилен девизен курс и намалувањето на буџетскиот дефицит. Таквата соработка е од особено значење доколку се зема предвид фактот дека станува збор за извор на финансирање кој е далеку поевтин во споредба со задолжување на државата на светските финансиски пазари, кои нудат капитал со повисоки комерцијални каматни стапки. Во услови на висок степен на ризик во регионот изостана очекуваниот прилив на странски директни инвестиции, со што заемите од Светската банка беа најадекватен извор на финансирање.

ПРОЕКЦИИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА ЕКОНОМСКИ РАСТ

Аранжманите на Република Македонија со Светска банка од 1993 година ѝ овозможуваат макроекономска стабилност и креирање на здрав финансиски сектор.

Република Македонија мора да се фокусира на следниве три приоритетни области⁵:

- Интензивирање на економскиот раст. Согласно со поставените критериуми за влез во Европската унија, мора да бидат стимулирани и поддржани сите оние економски активности кои подразбираат зголемување на нивото на економски раст.
- Поддржување на реформите во финансискиот сектор, јавниот сектор и во секторот на претпријатијата.
- Имплементација на стратегија за намалување на сиромаштијата. Поради високата стапка на невработеност, се неопходни програми со кои се врши преквалификација на работниците.

Аранжманите со Светска банка овозможуваат олеснета трговија и транспорт. Тоа е особено значајно за држави како Република Македонија, бидејќи надворешната трговија учествува со голем дел во структурата на GDP. Светската банка имаше значаен удел во проектите за децентрализација на општините. Во 2006 година заемите на Светска банка за Република Македонија изнесуваа 87 милиони \$.

Во тесна консултација со Владата на Република Македонија, Светската банка подготвува Стратегија која се однесува на олеснување на напорите за влез⁶ во Европската унија и нагласување на економскиот раст. Клучните поенти на Стратегијата го покриваат временскиот интервал 2007-2010 година и се однесуваат на следново:

⁵ <http://www.worldbank.org.mk>

⁶ <http://Ibidem>

- 1. Ефикасно менаџирање со јавните ресурси и искоренување на корупцијата.** Посебно важна проблематика преставува токму ефикасната употреба на јавните ресурси, со поставување акцент на зајакната контрола на јавните финансии. Светската банка обезбедува помош и советување во врска со консолидирањето на буџетските фондови и успешно имплементирање на процесот на децентрализација.
- 2. Креирање на работни места преку унапредување на приватниот сектор.** Повеќегодишните програми за реформи беа конципирани во насока на стимулирање на приватниот сектор. За таа цел беа преземени мерки за подобрување на бизнис климата во државата, зајакнување на финансискиот сектор, подобрување на судството, создавање на ефикасна банкарска регулатива, сè со цел редуцирање на високата стапка на невработеност.
- 3. Промовирање социјална кохезија и заштита на најзагрозените.** Висококвалитетно образование, посебно за сиромашните деца мора да биде примарна цел на социјалната политика. Инвестирањето во човечки капитал треба да резултира со продуцирање на квалитетен кадар кој би обезбедил ниво на егзистенција над просечното.

Заемите кои Светска банка ги одобрила на Република Македонија, низ одделните временски периоди се графички претставени на следниов начин:

Графикон 2 - Одобрени заеми од Светска банка на Република Македонија

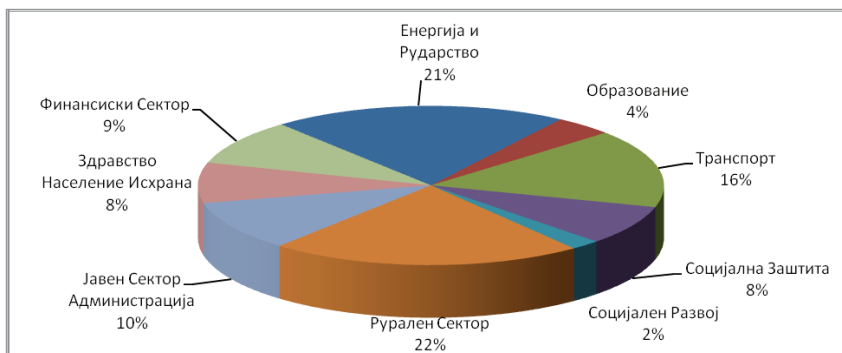
Заемот е за фискална година, јули 1 - јуни 30

Извор: www.worldbank.org.mk

Од прикажаната графичка анализа можеме да констатираме дека најголем износ на заеми од Светската банка за Република Македонија е одобрен во 1995 година, како и во 1999 година. Континуираноста на одобрување на заеми е присутна низ цел временски период од 1995 год. до 2006 година, со исклучок на 2000 и 2003 год., кога не е воспоставен ангажман со Светска банка. Дисперзираноста на заемите по сектори е прикажана на следниов начин:

Графикон 3 - Распореденост на заемите од Светска банка по сектори

Активно портфолио по сектори од јуни 2006 г. (САД \$ милиони)

Извор: www.worldbank.org.mk

Приближно најголем процент од заемите што ги одобрува Светска банка за Република Македонија за 2006 година е концентриран во руралниот сектор, со цел намалување на сиромаштијата, секторот за енергија и рударство и транспортниот сектор. За подобрување на функционирањето на јавниот сектор, судството и администрацијата се издвојуваат 10% од вкупните заеми на Банката. За ефикасно и квалитетно образование, заемите на Банката се 4% од вкупните заеми. Финансиската помош од Светска банка е до особено големо значење за Република Македонија. За тоа сведочат низата реформи имплементирани во банкарската регулатива, законодавниот систем, финансискиот сектор, со цел подобрување на бизнис климата во државата и зголемување на нивото на странски директни инвестиции.

Заклучок

Групацијата на Светска банка денес преставува еден од најзначајните извори на меѓународна финансиска поддршка на развојот. Нејзината основна задача е да обезбеди комбинирање на финансиски средства и идеи за подобрување на животниот стандард и отстранување на сиромаштијата во повеќе земји во развој во кои дејствува. Условите под кои се одобруваат заемите од Банката се исклучително поволни и ниту една земја во развој не би можела да издејствува заем под овие услови од која и да е друга финансиска институција, особено не од оние што се во рацете на приватниот капитал. Банката нема за задача да го финансира развојот на развиените земји, туку да обезбеди заеми за земјите од оние региони кои немаат економски капацитет да го издржат задолжувањето под вообичаените услови на меѓународниот пазар на капитал, ниту имаат преговарачка моќ за да добијат поволни кредити кај познатите финансиски институции во светот.

И покрај значителното ангажирање на Светската банка, светот е сè уште далеку од надминувањето на проблемот на сиромаштија, со оглед на фактот што околу 3 милијарди жители на планетава преживуваат со помалку од 2 \$ дневно, а околу 1,2 милијарди со помалку од 1\$ на ден.

Република Македонија се наоѓа во фаза на економски развој во која е неопходна соработка со Светска банка. Аранжманите кои Република Македонија ги има со Светската банка финансираат структурни реформи кои своите резултати ги имаат на долг рок. Остварени се повеќе значајни реформи во правец на постигнување макроекономска стабилност, одржување на стабилен девизен курс, намалување на буџетскиот дефицит, изградба на модерно законодавно-правна рамка, унапредување на приватниот сектор, конституирање на систем на социјална заштита, креирање на ефикасна банкарска регулатива, завршување на процесот на приватизација.

Економските политики и реформи кои се остваруваат во соработка со Светската банка треба да се конзистентни со реформите и политиките за конвергенција и интеграција кон Европската унија, како долгорочна стратегија на Република Македонија.

Користена литература

- Билјана Секуловска – Габер, Меѓународни организации и интеграции, Економски Факултет, Скопје, 2003 г.
- Ирена Кикеркова: Меѓународна економија, Економски факултет, Скопје, 2003 г.
- Тодор Тодоров, Армен Кадриовски: Меѓународна економија, Скопје, 2006 г.
- Тодор Тодоров, Димо Димков: Меѓународен менаџмент, Економски факултет, Прилеп, 2001 г.
- Бранислав Пелевич: Меѓународни економски односи, Економски факултет, Белград, 1999 г.
- Alan M. Rugman and Alain Verbeke: Global Corporate Strategy and Trade Policy, London and New York 2003